

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

RINGKJØBING

II

10 år for Ringkjøbing
1964–1974

af

EJVIND DRAIBY

RINGKJØBING 1670
efter Resens Atlas

En kortfattet beretning
over bevaringsarbejdet i Ringkjøbing
1964 - 1974
med forslag til oprettelse af en
Ringkjøbing-fond

RINGKJØBING

II

10 år for Ringkjøbing
1964–1974

af
EJVIND DRAIBY

EGET FORLAG
1974

Ejvind Draiby, arkitekt m.a.a.: RINGKJØBING II, 10 ÅR FOR RINGKJØBING, EN KORT BERETNING OM BEVARINGS-ARBEJDET I RINGKJØBING 1964-1974.

Bogen er sat med 12 pkt. Garamond, reproduceret og trykt i offset på Winther-cote papir i A. Rasmussens Bogtrykkeri, Ringkjøbing.

Bogen er trykt i 2000 eksemplarer og er i et begrænset antal til salg hos boghandlerne i Ringkjøbing og hos Arnold Busck, København.

Opmålinger, bygningstegninger og fotografier af forfatteren. Alle bygningstegninger er i mål 1:200.

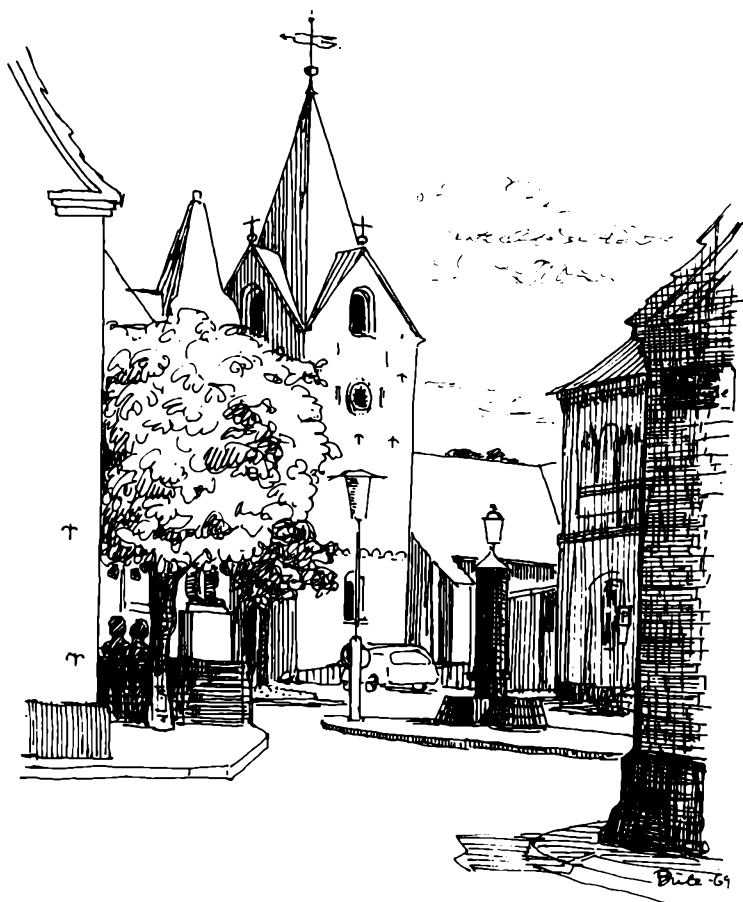
Gadepartier og vignetter af tegneren Birte Lund.

Historiske oplysninger af N. J. Israelsen.

Tidligere udkom af Ejvind Draiby: »Ringkjøbing, den gamle by-plan og arkitektoniske værdier« 1963.

INDHOLDSFORTEGNELSE:

	Side
Forord	7
Bevaringsforeningen dannes	10
Beretning	12
Lidt om financieringen	18
Plan over bykernen	19
Restaureringsarbejdet igangsættes	20
Vestergade 5	23
Øster Strandgade 13	24
Vester Strandgade 33	26
Østergade 5	28
Grønnegade 16	30
Østergade 44, Accisseboden	32
Øster Strandgade 15	34
Forslag til oprettelse af en Ringkjøbingfond	36

Ringkjøbing Kirke set fra Vester Strandgade

FORORD

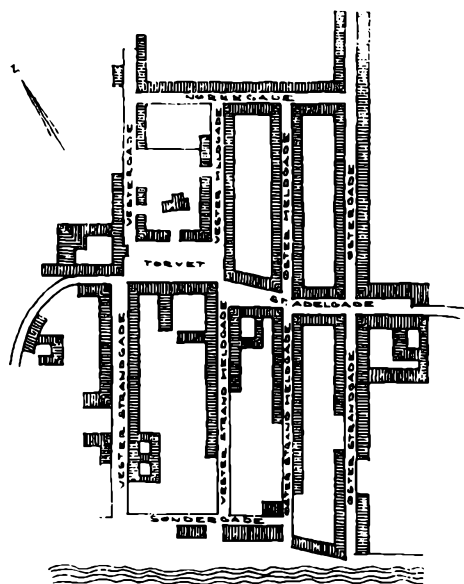
Ringkjøbing bys historie fortaber sig langt tilbage i tiden – hvor langt ved vi endnu ikke – og derfor synes det måske vidtløftigt at beskæftige sig særligt med en årrække kun på 10 år, 1964 - 1974, men der er en baggrund for netop at omtale denne periode, for i disse 10 år er der sket meget i Ringkjøbing, og derfor skal jeg hefte mig lidt derved.

Byen har i denne 10-års periode udviklet sig langt ud over de afstukne grænser, der er kommet store industrier til byen og dermed nye tanker og nye problemer. Den tilstand af stagnation, man er enige om, at byen har ligget i gennem århundreder, er derved blevet forstyrret af nye tanker, men i dag er vi på andre områder og af andre grunde taknemlige for, at byen har ligget stille så længe, for netop derved er den byplanmæssigt bevaret som få byer i Danmark. Ser vi på gamle kort over byen, f. eks. forsidebilledet fra 1670 efter Resens Atlas eller kortet fra 1767, hvor gadenettet er vist noget mere stiliseret end på førstnævnte, men alligevel er det samme, ligger gaderne i dag som den gang uden et eneste gadegennembrud. Hele gadenettet er intakt, kun enkelte af gadenavnene er ændret.

Når en by vokser udefter, har det indtil for få årtier siden været et anerkendt princip også at rydde op i bykernen, bryde igennem og rykke facader og bygge-linien i gaderne tilbage ved nybyggeri for at gøre gaderne partielt bredere med den tanke at forberede bredere gader overalt fremover og samtidig at gå i højden med husene – og helt fri for disse to sidstnævnte tendenser, tilbagerykning og skyskrabertilbøjeligheder en miniature, – kan Ringkjøbing naturligvis ikke siges at

være. Nu har man mere fået øjnene op for de kultur-
mæssige værdier, byen ejer, og mange i Ringkjøbing
kan glæde sig over at eje et kønt gammelt hus med hi-
storie på bagen, med sprossede vinduesrammer, rødt
tegltag og smukke mørkerøde sten, alt formet på en-
kel og sparsom vis men som et udtalt udtryk for de
barske levevilkår, der herskede her i byen i nærheden
af vestkystens farlige revler.

Udover Lindberg Nielsens, Westerby's, Bøgners og an-
dres fine bidrag til Ringkjøbings historie er der end-
nu stof til et utal af sider om byens historie, arkitek-
tur og kultur; disse få sider her skal kun løfte sløret
på uprætentios måde for lidt af det værdifulde, der
findes, i forsøg på at stimulere lysten hos flest mulige
i Ringkjøbing til fortsat restaurerings- og bevaringsar-

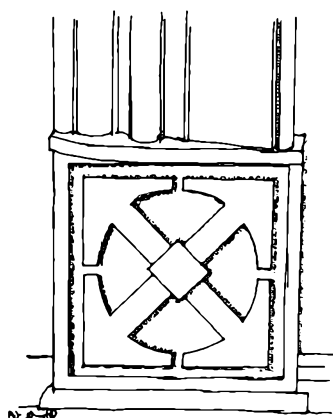

Efter kort fra 1767

bejde. Det er vigtigt for mig at understrege, at en by ikke behøver at dø ud, fordi den restaureres og bevarer – de gamle huse skal moderniseres indvendig og fremover danne sunde og gode rammer om bolig, erhverv og fritid. Alt dette gøres ikke uden økonomiske ofre og støtte i form af byggelån, og her har A/S Ringkjøbing Bank lige fra den første dag været en trofast hjælp for mig. Jeg bringer her en varm tak til banken for denne aldrig svigtende forståelse for bevaringsarbejdet i Ringkjøbing. Jeg siger tak til bygningskonduktør N. J. Israelsen, Århus, for gode bidrag til de historiske oplysninger, der kun i korte træk er medtaget ved de forskellige huse, der er omtalt, og tak til tegneren Birte Lund, der i sin smukke, levende streg har forevigtet gadebilleder og bragt brudstykker af detaljer fra husene.

Ringkjøbing, april 1974.

Ejvind Draiby.

Sokkel ved en dørindfatning

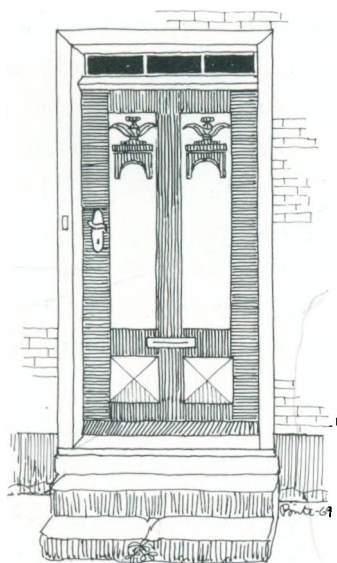
BEVARINGSFORENINGEN DANNES

Ved et møde den 17. april 1964 på det gamle rådhus forelagdes forslag til dannelse af en bevaringsforening i Ringkjøbing – FORENINGEN TIL BEVARING AF RINGKJØBING BYS SÆRPRÆG. Til stede var en lille kreds af borgere, borgmester J. Dalgaard-Knudsen, kæmner Viggo Andersen, købmand A. Bojsen, stadsingeniør N. E. Gravesen, murermester E. Astrup Hansen, boghandler N. P. Holm, sekretariatsleder Vagn Jørgensen, murermester V. Moustesgaard, bogtrykker Holger Rasmussen, bogtrykker Louis Rasmussen, direktør N. Skytte jun. samt undertegnede.

Det var ingen tilfældighed, at afdøde borgmester Dalgaard-Knudsen og bogtrykker Louis Rasmussen var med fra starten, Dalgaard-Knudsen, skaberen af den arkæologiske og fine afdeling i Ringkjøbing Museum og selv ivrig arkæolog, og Louis Rasmussen som den evigt initiativrige Ringkjøbingborger og bogtrykker, der gennem årtier havde båret Ringkjøbings navn frem. Man fastlagde her ved mødet rammerne for foreningen og besluttede at indkalde til stiftende generalforsamling, der afholdtes den 27. april 1964 i Hotel Ringkjøbing, hvor foreningens vedtægter blev vedtaget. En kreds af Ringkjøbing-borgere meldte sig straks ind i foreningen og sluttede op om foreningens mål, og de har trofast holdt ved siden som foreningens støtte gennem årene.

Forud for dette møde var gået udsendelse lillejuleaften 1963 af det lille kampskrift, »*Ringkjøbing, dens gamle byplan og historiske værdier*«, med opråb til borgerne om at danne en forening med det formål dels at søge

byens særpræg bevaret, dels at genskabe en del af det, der var gået tabt. Bevaringstanken fængede i byen, omend man også fra forskellig side hørte eksplosioner og så krudtrøg i større eller mindre omfang. Nu 10 år efter står man mere enigt om den tanke helt at holde fast ved den enkle, men ret særprægede bygningskultur i Ringkjøbings bykerne, rejst over den middelalderlige, ja antagelig langt, langt ældre byplan, og der skal her rettes en tak til medstifterne og de trofaste medlemmer samt til bestyret, der i 1972 helt gik ind for bevaringstanken. De tilsvarende bevarings- og miljøbestræbelser i en lang række andre danske byer og videre ud over Danmarks grænser – ligesom »Det europæiske bevaringsår 1975« ikke må glemmes i denne sammenhæng – understreger såvel rigtigheden som vigtigheden af, at dette arbejde kom igang i Ringkjøbing i 1964 – det var på høje tid, alt for meget var allerede gået tabt.

Ældre dør, Øster Strandgade 13

Interessant er det også allerede her i indledningen til beretningen at notere sig, at kommunernes landsforening netop nu har udsendt »Forslag til kommunale aktiviteter i anledning af det europæiske bygningsfredningsår 1975«; dette forslag, der er tilsendt samtlige kommunalbestyrelser i Danmark, indeholder 13 punkter, omhandlende på hvilke måder kommunerne kan sætte ind for at sikre, bevare og skabe godt miljø – vi står altså ikke mere så alene med vore miljøbevaringstanker!

BERETNING

En lang, detaljeret beretning om foreningens arbejde gennem disse 10 år kan vel næppe interessere så mange, hvorfor nedenstående kun fortæller om hovedtrækkene i foreningens arbejde. Efter omtalen af byens yndigheder og forslag til oprettelse af en bevaringsforening, bogen af december 1963, og efter stiftelsen den 27. april 1964 af »Foreningen til Bevaring af Ringkjøbing Bys Særpræg«, gik man til det mere konkrete arbejde, nemlig at udarbejde fortegnelse over gode bygninger og miljøer i byen, en registrant, der med forslag til bevaring og sikring og tinglysning efter § 22 i bygningsvedtægten og omfattende 65-70 enkelt-huse, afleveredes til byrådet i marts 1965. Desværre blev forslaget ikke vedtaget – man var bange for indgreb i de private rettigheder! – i stedet for udsendtes af foreningen til samtlige grundejere i byen en opfordring til at vedligeholde husene og ved ændringer tage hensyn til miljø, farver, materialer og til ikke at anvende bølgeeternit.

I 1968 kom foreningens forslag til sikring af bykernen ved tinglysning atter på byrådets bord og i udvidet stand, og man havde dengang ventet, at forslaget var

gået igennem, men også denne gang faldt forslaget, omend størsteparten af byrådet – der manglede vist kun een stemme – var gået ind derfor.

Ved byvandring, enkelte besøg i andre byer og ved foredragsvirksomhed søgtes at skabe voksende interesse for bevaringsarbejdet i byen. En hel del private ejere bekostede også restaurering og istandsættelse af deres ejendomme, og i flæng og med fare for at glemme en-

Grønnegade set mod havnen

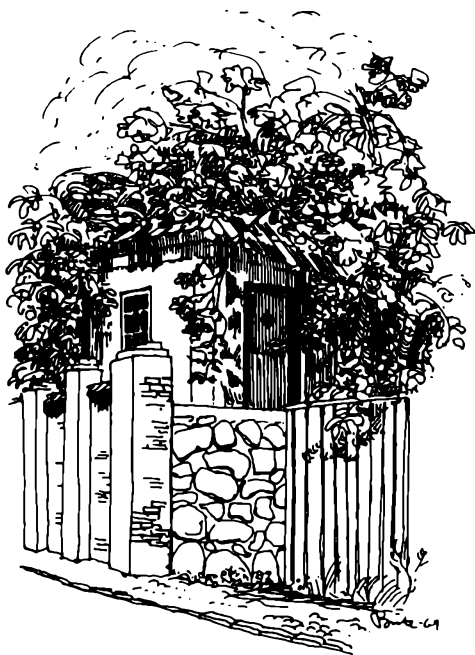
kelte kan jeg eksempelvis nævne købmand J. A. Jensens meget smukke bindingsværksbygning Ø. Strandgade 1, et af de meget få bindingsværkshuse der er tilbage i Ringkjøbing fra den periode, hvor størsteparten af husene, formentlig til omkring slutningen af 1700-tallet, var af bindingsværk; denne bygning havde inden restaureringen fået nye store vinduer, men blev nu ført tilbage til det oprindelige. Videre restaurerede og ombyggede boghandler N. P. Holm sin ejendom med stor butik mod Bredgade, holdt i materiale og farvevalg i ærbødighed for byens oprindelige materialevalg, medens den øvrige del af bygningen blev gennemrestaureret ned langs Ø. Strandgade; Dorte Thomsens hjørnejendom på Torvet er et godt eksempel på restaurering og læge Næss-Schmidts baghus i Østergade, hvor der tidligere havde været stald og udhus, ændredes til lægemodtagelse, venterum og forrum, og fru Ketty Jensen lod sit hus, Østergade 6, ændre fra større vinduer til det mere oprindelige udseende med små vinduer. Jydsk Telefon Akts., som (desværre) havde overtaget den gamle restaurationshave »Marens Maw« for opførelse af telefonbygning, omfattede den lille tepavillon og den lange, røde mur mod Grønnegade med veneration og lod bevaringsforeningen foranstalte istandsættelse af nævnte bygningsdele, idet Jydsk Telefon bekostede arbejdet udført, tak!

Foreningen lod i 1968 trykke og udgive – naturligvis ved Louis Rasmussens hjælp – en del mærkater, 16 motiver ialt, visende smukke huse og gadebilleder i Ringkjøbing, idet disse mærkater var tænkt som anvendelse ved brevforsendelser og andet, de vakte megen interesse.

Efter ønske fra byrådet nedsattes et skilteudvalg bestående bl. a. af en repræsentant for Handelsforeningen,

Håndværkerforeningen og bevaringsforeningen, og man forsøgte gennem skilteudvalgets arbejde at lede den overhåndtagende og ofte meget grimme og hensynsløse skiltning ind på bedre spor, men udvalgets arbejde måtte indstilles, da interessen hos de handlende ikke bakkede sagen op. Der var ellers nok at tage fat på, og en dag vil man vel forstå på rette sted, at god og diskret reklame virker langt bedre end anmassende og uskøn, der findes eksempler på begge dele i byen!

Det var en meget sørgelig tendens, at man i byen for år tilbage fandt på at fjerne sprosser i vinduerne og indsætte store glsruder i de før så smårude karme og rammer, og også på tagmaterialet var man forlængst begyndt at forse sig ved at udskifte de dejlige vingeteglstenstage med det idéforladte bølgeeternit – man

Pavillonen i Grønnegade

kan simpelthen ødelægge en by, hvis disse tendenser havde fået lov at fortsætte. Man kan godt forstå det ud fra økonomiske betragtninger, det med taget, da bølgeaternit er billigere og lettere at lægge op end tegl, men nu erkender en større kreds, at det virker grimt.

I 1971 viste foreningen i rådhus hallen sammen med turistforeningen den hollandske udstilling – »Holland værner fortiden« – en dejlig udstilling der med al ønskelig tydelighed viste, hvor langt Danmark er tilbage på dette område; havde vi blot en brøkdel af de summer, hollænderne ofrer årligt på bevaringsarbejde, ville vi i Danmark være lykkelige.

Foreningen er gået aktivt ind for bevaring af brolægning i de gamle gader, og i 1971 gennemførte Ringkjøbing kommune omlægningen i Ø. Strandgade, hvor brolægningen er udført meget smukt, og der er grund til at glæde sig over det arbejde, kommunen udførte. Den beboerkritik, der havde rejst sig mod den gamle brolægning, forsvandt efter omlægningen, og man kan kun håbe, at forsøget i Ø. Strandgade bliver gentaget, f. eks. i Grønnegade og Mellemgade.

Det skabte en del interesse hos den lokale befolkning at erfare, at en stor flok unge arkitektstuderende fra Kunstakademiet for et par år siden kastede sig over Ringkjøbing og erklærede den for en interessant og smuk by, og professor Kaj Gottlobs interesse for byen virkede også. Man gik nu i foreningen igang med at udvide registranten, også ved Kaj Gottlobs besøg og bistand, og det stærkt udvidede forslag indsendtes i efteråret 1971 til byens myndighed, og efter en anbefaling af 12. 1. 1972 fra Nationalmuseet underskrevet

af museumsinspektør Robert Egevang vedtog byrådet den 26. 4. 1972 at lade bygningsvedtægtens § 17 tinglyse på alle matrikelnumre i bykernen. Det således vedtagne forslag omfattede tinglysning af alle ejendomme, gode som mindre gode, og omfattede alle grunde, bebyggede og ubebyggede, i bykernen, medens ca. 125 huse i særlig grad var medtaget i registranten som gode og direkte bevaringsværdige med karakter efter den normalt anvendte skala. Den her gengivne plan viser grænserne for de foreslåede tinglysninger. Der indkom en del klager over vedtagelsen om tinglysning fra grundejere. Ved møde med reguleringskommissionen for vestre landsret den 13.6. 1973 blev de mod tinglysningen indkomne klager behandlet, og den 27. 8. 1973 stadfæstede reguleringskommissionen byrådets beslutning af 26. 4. 1972. Det blev ved de derunder afholdte møder fra byens og forslagsstillernes side stærkt fremhævet, at velrestaurerede og velholdte huse, udført med de rigtige materialer erfaringsmæssigt steg

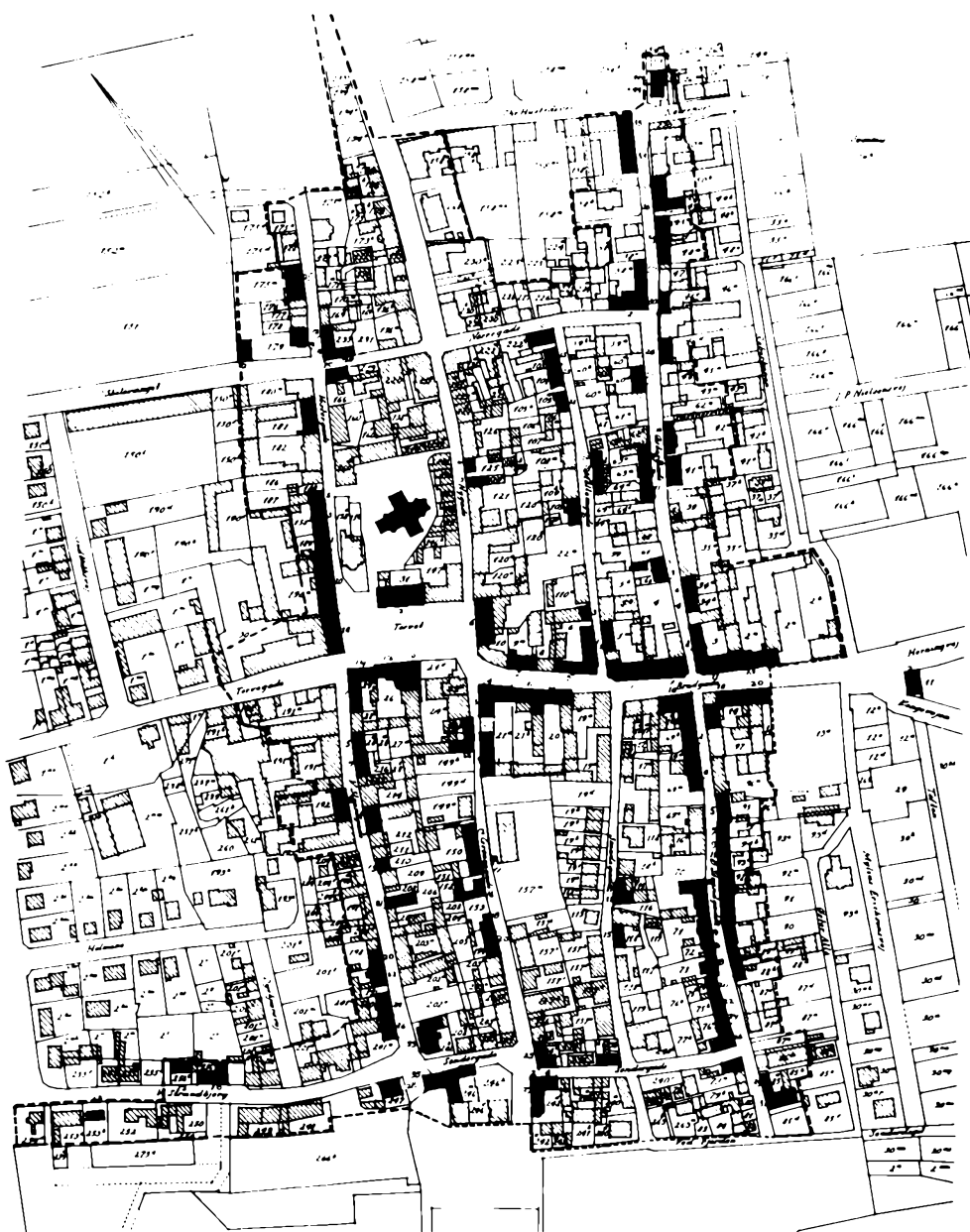

Accisseboden, Østergade 44 før restaureringen

i værdi i handel og vandel. Det havde vakt en vis forundring, at selv ubebyggede grunde i bykernen og grimme huse var medtaget i tinglysningen, hvorfor det her skal nævnes, at årsagen hertil simpelthen er den, at en styring af et miljø kun kan ske, når alt i en bykerne som Ringkjøbings er taget med, og det samme gælder i øvrigt enhver bykerne.

LIDT OM FINANSIERINGEN

Ovenfor er det nævnt, at værdien og efterspørgslen af de restaurerede huse stiger – det er ganske naturligt. Men omend en istandsættelse og restaurering ikke behøver at få det omfang, som tilfældet har været ved de her nævnte huse, vil en væsentlig højere vurdering til lån i offentlige midler altid kunne forventes, når et hus fremtræder med ordentligt tegtag og er i god stand overalt. I de 6 af de nedennævnte 7 restaurerede huse er prioriteringen tilendebragt på normal måde ved almindelig og særlig realkreditlån og for de 2 ejendommes vedkommende, Østergade 44 og Grønnegade 16, er der yderligere givet lån henholdsvis fra entreprenør *H. J. Henriksen og hustru Camilla Henriksens Fond* og fra *Fonden for Bygnings- og Landskabskultur*. Midlerne henstår som rente- og afdragsfrie lån der skal betales tilbage ved eventuel salg. Jeg vil gerne her takke de to fonds for denne bistand til restaureringsarbejdet i Ringkjøbing. Hvis den fond, der er foreslået oprettet – se sidst i skriftet her – bliver en realitet, vil midler kunne søges til mindre istandsættelser som vinduer, døre, tage etc. og lån gives rente- og afdragsfrit.

Tegningen viser bykernen – inden for den punkterede linie – som er sikret ved tinglysning efter § 17. De sortmarkerede bygninger er dem, der i særlig grad er bemærkede i registranten.

RESTAURERINGSARBEJDET IGANGSÆTTES

Ind imellem foreningens ovennævnte arbejde er der gennem disse år på privat basis, men helt i bevaringsforeningens ånd udført en del restaureringsarbejder, 7 ialt, af forskellige ejendomme i byen.

Det hele begyndte tilsyneladende ved en tilfældighed, idet afdøde bankdirektør Asmussen pegede på den lille ejendom Vestergade 5-7, der dengang ejedes af pastor Appelberg, og det blev således det første restaureringshus i denne række.

Af gennemrestaurerede og ombyggede huse, hvor facaderne er ført tilbage helt eller delvist til det oprindelige, skal nævnes Vestergade 5, Ø. Strandgade 13, V. Strandgade 33, Grønnegade 16, Østergade 5, Østergade 44 (Accisseboden) og Ø. Strandgade 15, hvoraf sidstnævnte er under restaurering.

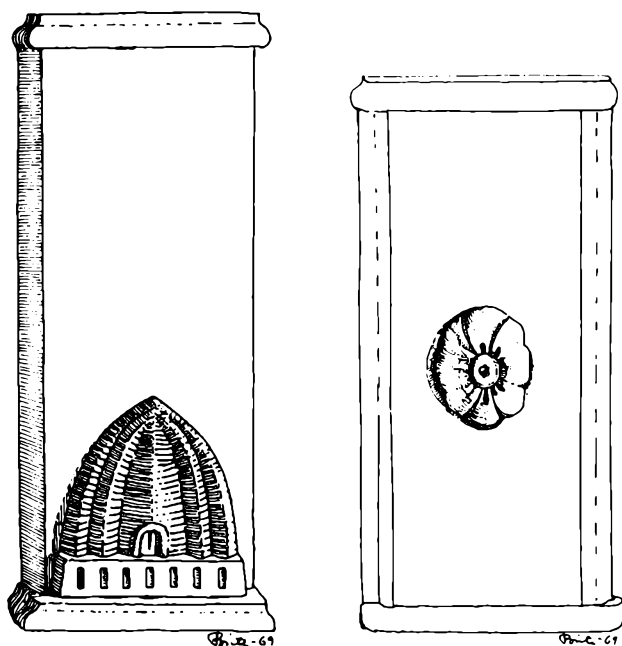
Flere af disse ejendomme var i en så ussel stand, da de blev overtaget, at de med rette kunne betegnes som usunde og uegnede til menneskeboliger, f. eks. Vestergade 5-7 hvor Vestergade 7 simpelthen sank sammen, da vi rørte ved det, en del af huset i Grønnegade 16 og Østergade 44, men også flere af de andre ejendomme var meget ringe.

Da restaureringsarbejdet påbegyndtes for 10 år siden, var der mange i Ringkjøbing, der helt misforstod situationen og troede, at man ønskede folk boende i disse usunde boliger som et slags offer for bevaringstanken; derfor så man også avisindlæg med udtryk som »de vil have, at folk skal bo i de små gamle fugtige huse, hvoraf mange er så ringe, at man dårligt kan være bekendt at kalde dem menneskeboliger«.

Intet var mere forkert! Vi ønskede de usunde boliger ændret til sunde, velisolerede boliger, helt forsynet med moderne installaitoner til bad og toilet, med el-køkkener og centralvarme m. v. – og det blev de. Nu taler ingen mere om usunde boliger i de restaurerede huse, og ovennævnte misforståelser er forlængst tilgivet.

Det menes med sikkerhed, at et større antal af de huse, vi i dag ser i Ringkjøbing, er ældre end oprindelig antaget, men næsten alle er mere eller mindre ombygget, og mange har vel gennemgået hele ændringen fra oprindelig at være rørtækkede bindingsværkshuse til murede huse med tegl.

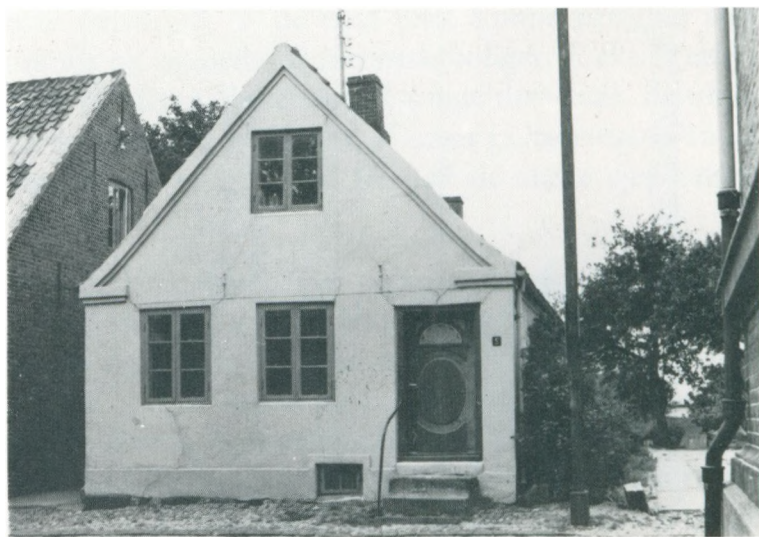
I de her nævnte restaurerede huse er der flere steder fundet rester af bindingsværk og fundamenter fra tid-

Eksempler på sokler fra dørindfatninger

ligere bebyggelse, ligesom naturligvis den væsentligste del af murværket endnu i dag er opmuret i ler også for de udvendige mures vedkommende, medens indvendige skillerum flere steder endnu findes udført af soltørrede lersten; men disse materialer anvendtes også her i byen helt op til slutningen af 18-hundrede tallet.

De historiske oplysninger er ikke ført til bunds, det er kun sparsomme oplysninger, der her kan gives, da arkivmaterialet er ringe og ikke helt gennemarbejdet endnu, med tiden bør der rådes bod herpå. De oplysninger – dels fra arkiverne, dels fra oplevelser under restaureringsarbejdet – der er kommet for dagens lys er medtaget under hvert hus for sig, og foreløbig synes Accisseboden Østergade 44 og Vestergade 5 samt Østergade 5 at være alderspræsidenterne blandt de her 7 nævnte restaurerede huse, idet de foreløbig kan noteres tilbage til slutningen af 17-hundrede tallet.

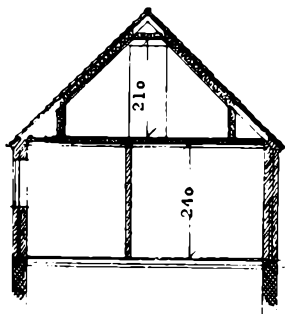

Vestergade 5 før restaureringen

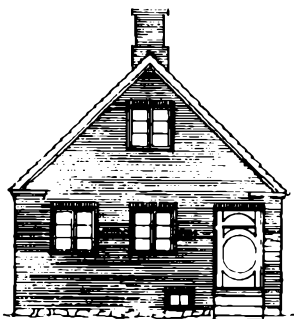
VESTERGADE 5

*matr. nr. 187 og 188, Ringkjøbing købstads bygrunde.
Restaureret 1964–65.*

Denne ejendom, som var den første af de restaurerede huse i denne serie, er interessant derved, at der fandtes en kampestenskælder mod gaden, den er der endnu, og der fandtes fundamenter fra en tidligere bebyggelse samt forkullede bjælker og stolper. Gavlen mod gaden har selvfølgelig oprindelig været afvalmet, men blev engang efter 1900 ommuret, hvorved halvvalmen forsvandt. Hele denne gavl var så ringe, at den måtte tages ned helt til grunden, og da gavlen var smuk og fysiognomien var gået ind i Ringkjøbings bevidsthed, valgte jeg at genopmure muren, således som den var, da jeg overtog huset, dog uden puds. Man skal altså tænke sig huset med halvvalm. I brandtaksationen 1791 omtales murermester Peder Christensen Brinch som ejeren (vurderingsmand til byens brandtaksation, han fik borgerbrev 20. 12. 1790). 1781 nævnes huset ikke i brandtaksationen, det må derfor formodes, at det blev opført i tiden 1781-91. I 1872 nævnes agent Christensen og skræddermester Fejler som ejere.

*Snit med
indtegnnet kampestenskælder*

*Gavl mod Vestergade
efter restaureringen*

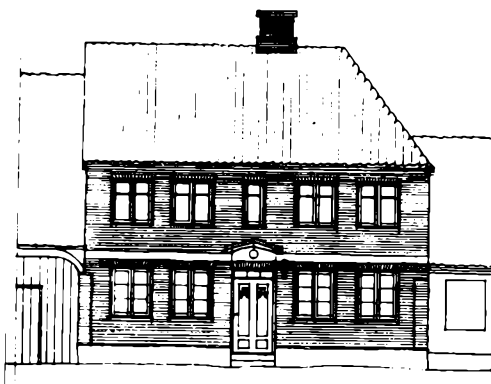
Ø. STRANDGADE 13

matr. nr. 92 b, Ringkjøbing købstads bygrunde. Restaureret 1968.

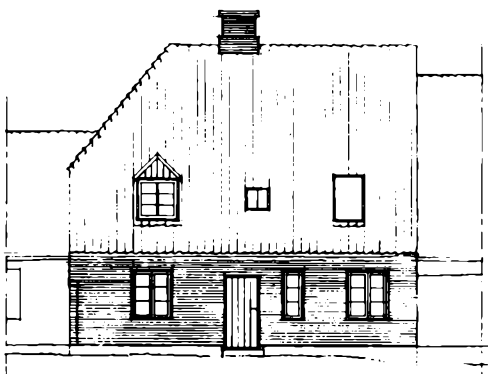
Under ombygningen fandtes tydelige spor af brand, idet en del bjælker og andet tømmer var forkullet og repareret. Hvornår huset er opført, kan ikke oplyses endnu, men i brandtaksationsprotokollen for 1867–78 omtales huset som snedker Hans Bechs gård med et forhus i 2 etager mod vest (mod gaden) og 1 etage mod øst (mod gården) og dette – som i øvrigt er en ret ualmindelig byggemåde i Ringkjøbing – passer nøje med forholdene i dag, også det at der er nævnt en kælder under 2 fag mod gaden. Der er gjort meget ud af gadedøren – det var jo også en snedker, der ejede huset – det er den oprindelige, og den er meget smuk. Trappen til 1. sal er også god, den er helt bevaret og er noget af det mindste, der kan tænkes.

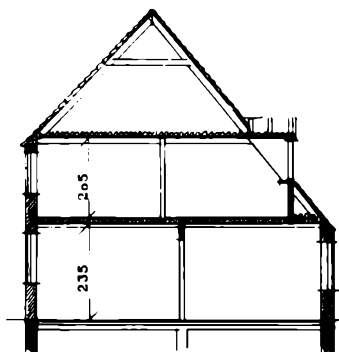
Øster Strandgade 13

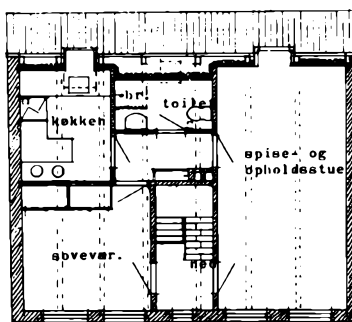
Facade mod vest efter restaureringen

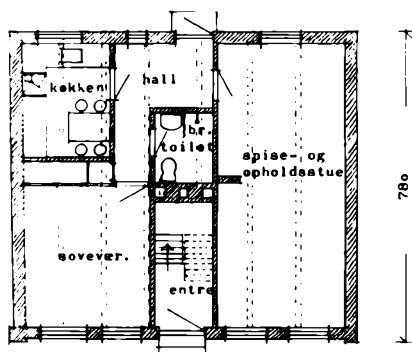
Facade mod øst efter restaureringen

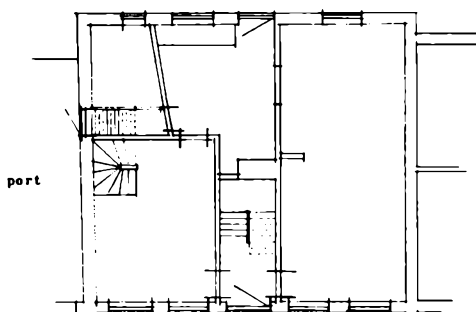
Snit

Tagetage efter restaureringen

Stueetage efter restaureringen

Stueplan før restaureringen

V. STRANDGADE 33

matr. nr. 202 b, Ringkjøbing købstads bygrunde. Restaureret 1968.

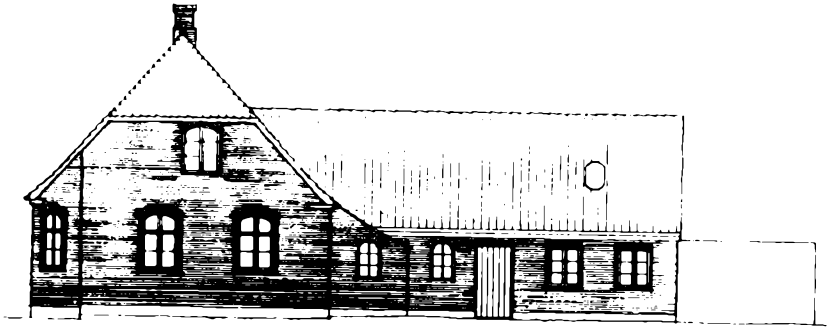
Denne vinkelbygning bestod af et større forhus og et »tørvehus« mod gården. »Tørvehuset« var grundmuret og opført med de smukke, sorte og blålige og røde teglsten, som kendetegner egnen, men dette var så ringe, at det næsten måtte rives helt ned; efter genrejsningen rummer det nu en pæn lejlighed med udnyttet tagetage, medens forhuset rummer 3 lejligheder.

8. juni 1872 nævnes i brandtaksationsprotokollen fra Ringkjøbing branddirektørs arkiv 1867–78, at værthusholder N. Andsager har nyopført et hus på grunden 202 b, idet 202 b er udstykket fra 202 a V. Strandgade 31. I øvrigt lå der på 202 a en gammel farvergård, der efter arkiverne kan føres ca. 100 år længere tilbage.

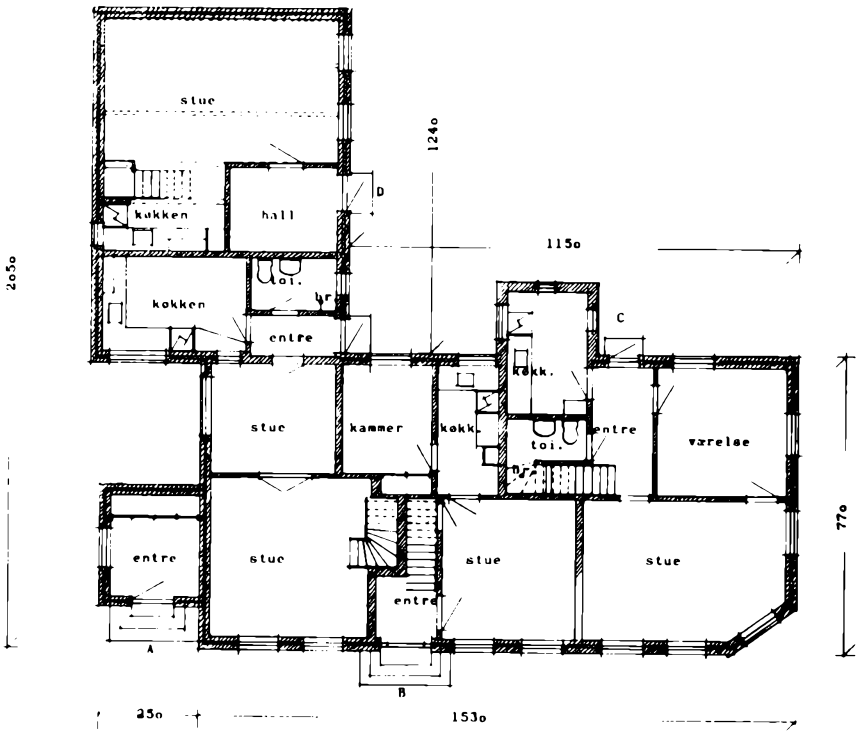

Vester Strandgade 33 efter restaureringen

VESTER STRANDGADE 33

Facade mod Søndergade

Plan efter restaureringen

ØSTERGADE 5

matr. nr. 67, Ringkjøbing købstads bygrunde. Restaureret 1971.

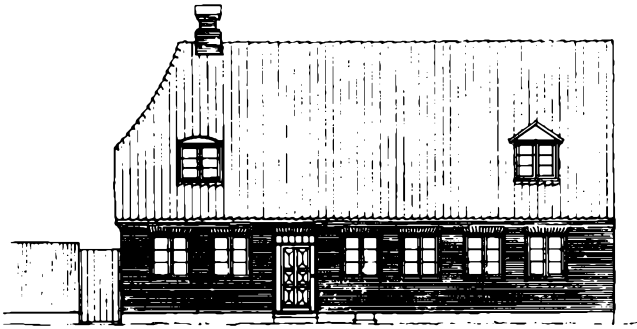
Huset var ved overtagelsen dækket med bølgeeternit, dette udskiftedes med vingetegl. Der er smukke snedkerdetaljer ved døre og indfatninger. Havehuset, hvor der havde været »udedas«, bryggers og brænderum, var så brøstfældigt, at det helt måtte rives ned til grunden, det blev genopbygget i samme proportioner som før og med de samme gamle sten. Havehuset og forhuset er nu blevet knyttet sammen med en lav overdækket og lukket glasgang således at de to bygninger nu danner et hele.

I brandtaksationsprotokollen fra 1791 er dette hus nævnt tilhørende Anton Falck, der var parykmager, fik borgerbrev den 30. 12. 1784 og døde 22. 11. 1815, og protokollen fra 1867-78 nævner, at det er bogholder Kirkemand, som ejer huset på det tidspunkt.

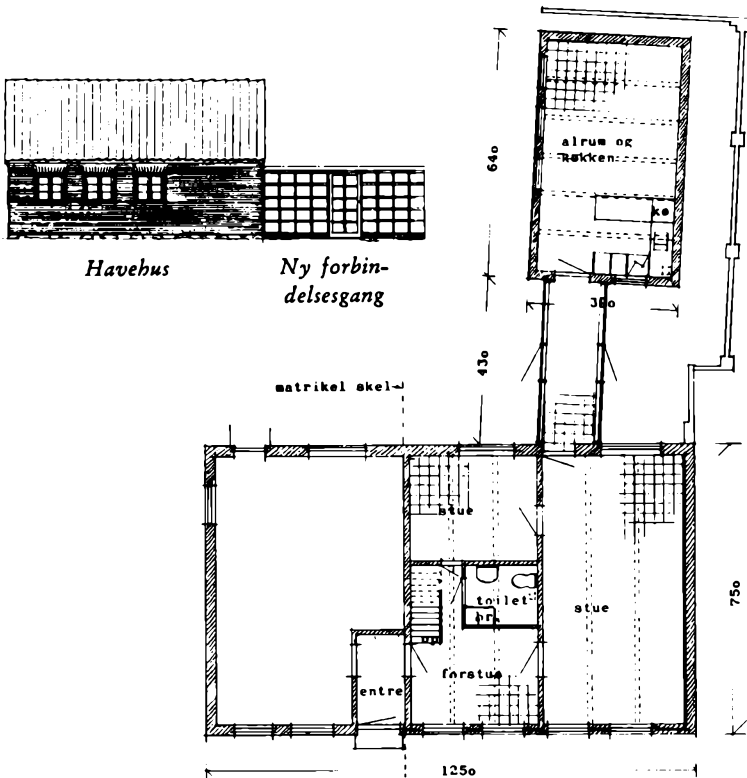

Østergade 5 efter restaureringen

ØSTERGADE 5

Facade mod Østergade

Plan efter restaureringen

GRØNNEGADE 16

*matr. nr. 152, Ringkjøbing købstads bygrunde. Restaureret 1971.
(Gaden hed tidligere Vester Strand Meldgade).*

Denne ejendom var, da den blev overtaget i 1968, dækket med bølgeeternit, mellembygningen var faldefærdig, og den tredie længe ud mod haven – hvor facaden ikke stod til at redde – menes at have været den tidligere svinestald; denne bygning havde i øvrigt endnu i 1968 en del bindingsværk i facaden mod vest med lersten i tavlerne, men bindingsværket var fuldstændig råddent, og flugten måtte helt ommures fra grunden, hertil blev der brugt gamle facadesten. Forhuset havde oprindelig 5 vinduer og en indgangsdør mod gaden, det var senere blevet ændret til 2 meget store vinduer og en dør, men facaden er nu ført tilbage til det oprindelige. Taget er blevet omlagt med gamle vinge-

Grønnegade 16 før restaureringen

sten. Bjælkelaget i huset er beholdt med de skævheder, der var, da det blev overtaget. Det meste af ydermurene i dette hus, næsten 75 % måtte nedtages og genopmures.

I bygningskommissionens forhandlingsprotokol fra 13. marts 1858 omtaltes ejeren som snedkermester N. C. Brostrup, idet han havde anmeldt, »at han i indeværende års forår agtede at ombygge et ham i bemeldte gade tilhørende sted«. Han fremviste tegning. »Endskjønt det ikke anses absolut nødvendigt, at der således som gaden for tiden er bebygget, var nogen anledning, fandt kommissionen dog, når henses til muligheden af, at der i tiden kan blive opført bygninger i gaden mod sønder, som endnu ikke er bebygget, at bygningen indrykkes noget mod sønder, dog ikke mere end en halv alen, og at linien af hele bygningen bestemmes i forhold herefter. Brostrup erklærede sig villig«.

Grønnegade 16 efter restaureringen

ØSTERGADE 44, ACCISSEBODEN

matr. nr. 51, Ringkjøbing købstads bygrunde. Restaureret 1971.

Denne ejendom, der vist også har været benævnt Damstrædeporten, er nævnt i brandtaksationen 1791 som tilhørende hans kongelige Majestæt. Bygningen er antydnet på Resens kort 1670 som den yderste mod nord, men meget kan man næppe bedømme udfra dette kort, kun at der har været et hus.

Ved restaureringen fandtes kampestensfundamenter og 1-stens mur, som gammel ydermur, ca. 2 alen længere inde end gavlen mod syd, og da tagets konstruktion synes at være den oprindelige, har taget formentlig været trukket ud over den daværende gavl og været båret af nogle træsøjler 2 alen længere ude end den gamle gavl. Under dette slags halvtag har betjentene

Østergade 44 før restaureringen

kunnet stå i ly, medens de opkrævede accissen af de tilrejsende, der havde toldpligtige varer. På loftet er der ind mod nabohuset matr. nr. 52 a en lerklinet væg til adskillelse mellem de 2 matrikelnumre, denne væg er bevaret.

Store dele af ydermurene, herunder hele sydgavlen måtte omsættes, og gavlvinduet blev ændret til en lem, således som den har været det før, den var i mellem-tiden blevet udskiftet med et stort og mindre passende vindue. Der er smukke snedkerdetaljer ved et par af de indvendige døre. Oprindeligt har der været helt små-rude vinduer i bygningen, men en del af disse, navnlig mod vestsiden er senere blevet udskiftet med noget større, omend ikke store rammer, men jeg har beholdt de 2 slags vinduer for at vise udviklingen.

Østergade 44 efter restaureringen

Ø. STRANDGADE 15

matr. nr. 91, Ringkjøbing købstads bygrunde. Restaureret 1974.

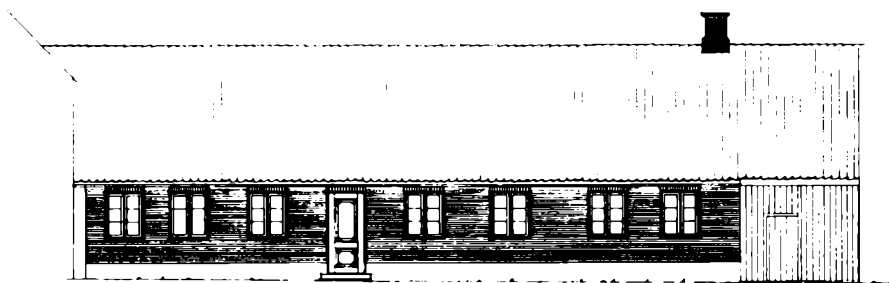
Under restaureringsarbejdet stødte vi på fundamentrester og stenbelægning, der viste, at der må have været en åbning mellem nordgavlen i nr. 15 og sydgavlen i nr. 13, eller at husene slet ikke har været sammenbyggede dengang. Dette passer godt med oplysninger fra bygningskommissionens forhandlingsprotokol under 2. juni 1842, hvori der står »fuldmægtig O. Arentz om approbation til udvirkelse af hans sted i Ø. Strandgade at der på begge sider kan sammenbygges med nabostederne. At man ikke vidste noget at erindre mod den af hr. O. Arentz fremstillede bygningsplan, når porten i den søndre ende anbringes nogle tommer inden for O. Arentz og Schouboes tilstødende bygning«. Videre står der andet steds »sparekasserer O. Arentz angående forhus 15 fag, 1 etage grundmur, indrettet til beboelse i

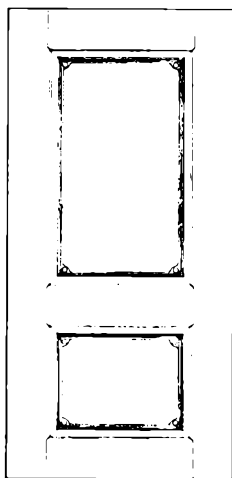
Øster Strandgade 15 før restaureringen

de 13 fag og port i 2 fag, kælder under 3 fag, 2 skor-
stene, 4 kakkelovne«.

Alt dette passer meget godt med, som det er i dag, at
husene er bygget sammen med nabohusene, og porten
mod syd er trukket tilbage, således som det blev for-
langt dengang. Også i denne bygning fandtes i øvrigt
soltørrede lersten som skillerum. En gammel, smuk dør,
antagelig den oprindelige yderdør fandtes frem fra
loftet og bliver nu restaureret og genindsat.

Facade mod Øster Strandgade efter restaureringen

Den gamle dør fundet frem og restaureret

FORSLAG TIL OPRETTELSE AF EN RINGKJØBINGFOND

Ejerne af bevaringsværdige huse og af de huse, der ligger inden for grænserne af bevaringsværdige områder i Ringkjøbing, kan i visse tilfælde påberåbe sig, at det er dyrere at vedligeholde sådanne huse, og omend det i mange tilfælde ikke koster mere at gøre en ting rigtigt og passende ind i helheden og i arkitekturen, kan der dog ofte være tilfælde, hvor økonomisk støtte vil være på sin plads. Udfra denne tanke bør man så snart som muligt danne en RINGKJØBINGFOND, hvis renter kan benyttes i dette øjemed og bidrage til, at istandsættelse og tilbageføring udføres korrekt. En sådan økonomisk støtte skulle gives i form af rente- og afdragsfrit lån bl. a. på den betingelse, at lånet igen skal tilbagebetales ved salg af ejendommen; overdragelse ved arv skulle normalt ikke kræve tilbagebetaling. *Det må nu være vort mål at danne en sådan fond, tilstrækkelig stor til at bære bevaringstanken igennem, hvor de private midler ikke rækker. Måtte jeg slutte med at udtrykke håbet om, at flest mulige i Ringkjøbing slutter op om denne fond, så vi i Ringkjøbing kan skabe*

EN FREMTID FOR VOR FORTID

Ejvind Draiby.